

การพัฒนาและบริหารจัดการระบบการขึ้นทะเบียน สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จังหวัดกาฬสินธุ์ Development and management of registration systems health establishment Kalasin Province

(Received: January 22,2021; Accepted: February 25,2021)

ชุตติกาญจน์ ปิยะศิลป์, Chutikan Piyasilpa

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ กลุ่มคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

ภาวดี น้อยอาษา, Pawadee Noiarsa

เภสัชกรชำนาญการ กลุ่มคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข,

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

นวลปรางค์ ดวงสว่าง, Nuanprang Duangsawang

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ กลุ่มงานควบคุมโรคไม่ติดต่อสุขภาพจิตและยาเสพติด

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และหมอนวด 2) กำหนดแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการระบบการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ 3) ดำเนินการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพและประเมินผลกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซี่แลมเมอร์แกนได้ผู้ประกอบการร้านนวดเพื่อสุขภาพ 66แห่ง,ร้านนวดสปา 2 แห่ง, ร้านนวดเสริมความงาม 4 แห่งและหมอนวดจากการใช้เกณฑ์ร้อยละ 30 ได้ 579 คน สุ่มตัวอย่างโดยจับสลากเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการสำรวจจากแบบสอบถาม, เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสังเกตการณ์และแบบรายงาน ใช้ระยะเวลาศึกษาวิจัยตั้งแต่ ตุลาคม 2561 ถึง กันยายน 2563 สถิติที่ใช้ คือ แจกแจงจำนวน, ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย 1) เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2562 สำรวจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และหมอนวดที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ โดยเคาะประตู 60 แห่ง พบ ร้านนวดเพื่อสุขภาพขึ้นทะเบียน 24 แห่ง ร้านนวดเพื่อเสริมความงาม 1 แห่ง ร้านนวดสปา 1 แห่งหมอนวดขึ้นทะเบียนจำนวน 296คน 2)เดือนมีนาคม-เมษายน 2562 นำเสนอข้อมูลผลการสำรวจต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อสร้างความตระหนักรู้, นำเสนอทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ McClellandมาประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการระบบ,จัดตั้งชมรมเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจังหวัดกาฬสินธุ์เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนา ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์และชักชวน, เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดแสดงผลงานต้นแบบ 1 ครั้ง 3) เดือนพฤษภาคม 2562-สิงหาคม 2563 ผู้ประกอบการที่เป็นสมาชิกชมรมเครือข่าย ขึ้นทะเบียนร้านนวดเพื่อสุขภาพ 69 แห่ง ร้านนวดสปา 2 แห่ง ร้านนวดเสริมความงาม 4 แห่ง หมอนวดผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่ผ่านการรับรองและขึ้นทะเบียน 819 คน เดือนกรกฎาคม-กันยายน 2563 จัดประชุมชมรมเครือข่าย 2 ครั้ง เพื่อทบทวน ปรับปรุง แก้ไข แนวทางการบริหารจัดการ ดำเนินงานและติดตามสถานประกอบการสุขภาพเพื่อสุขภาพ แล้วเผยแพร่ นำไปใช้โดยสาธารณะ **สรุปผลการวิจัย:** การพัฒนาและบริหารจัดการระบบการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการ ที่ผ่านการออกแบบโดยชมรมเครือข่าย สามารถทำให้ผู้ประกอบการ สม่ครใจขึ้นทะเบียนสถานประกอบการในระบบเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: ขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ, นวดเพื่อสุขภาพ, นวดสปา, นวดเพื่อเสริมความงาม

Abstract

This research aimed to 1) Explore health establishments and masseuses. 2) Establish guidelines for the development and management of the registration system for health establishments. 3) Conduct health establishment registration and evaluation. Determine the sample size from the Krejcie and Morgan tables get 66 massage shop operator for health , 2 massage spas, 4 beauty massage salons and 579 chiropractors from using the criteria of 30% randomly sampled by lottery. The study period was spent from October 2018 to September 2020.The statistics used were number, percentage and mean distribution.

Research Results 1) January - February 2019 survey of health establishments And masseuses working in health establishments 60 knocking on doors found 24 registered health massage shops, 1 beauty massage parlor, 1 massage spa

shop, 296 registered masseuses 2) March - April 2019 presented survey results to stakeholders to raise awareness, applied McClelland's theory of motivation to develop and administer the system, Established the Health Establishment Network Club in Kalasin Province to drive development activities consists of public relations and solicitation, a knowledge exchange platform, and exhibits one prototype. 3) May 2019 - August 2020: 69 health massage parlors entrepreneurs members of the network club Registered, 2 massage shops, 4 beauty massage shops, 4 massage beauty shops, 819 masseuses trained in a certified course and registered from July - September 2020. Organized 2 networking club meetings to review and revise management guidelines. Operate and monitor health care establishments for health and publish for use by the public. Research Summary: Development and Management of Enterprise Registration System that are designed by the club network can make operators voluntary to register more establishments in the system.

Keywords: massage establishments, health massage, registering for establishments

บทนำ

การผลักดันให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทสปา นวดเพื่อสุขภาพ และนวดเสริมความงาม ได้รับการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ถูกต้องและผู้นวดผ่านการอบรมที่ได้มาตรฐาน เป็นการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรให้ปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพประชาชนในชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งการขึ้นทะเบียนฯ ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในข้อกำหนดของพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2560)

ปี พ.ศ. 2559 - 2561 พบว่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่มีการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภท นวดเพื่อสุขภาพ นวดสปา นวดเพื่อเสริมความงาม และไม่มีข้อมูลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่เปิดให้บริการจริงทั้งหมดในพื้นที่และไม่มีหมอนวดไทยที่ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับการขึ้นทะเบียนตาม พ.ร.บ. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์, 2561)

ผู้ศึกษาวิจัย ตระหนักในความสำคัญ และปัญหาดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2562-2563 จึงได้ทำการพัฒนาและบริหารจัดการระบบการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจังหวัดกาฬสินธุ์โดยคาดหวังว่า การพัฒนาดังกล่าวนี้จะสามารถเพิ่มอัตราการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพและสนับสนุนให้หมอนวดไทยที่ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ตาม พ.ร.บ. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาแนวทางและส่งเสริมการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เพื่อพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ระยะเวลาศึกษา ตุลาคม 2561 ถึง กันยายน 2563

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ประกอบการ ร้านนวดเพื่อสุขภาพ 66 แห่ง, ร้านนวดสปา 2 แห่งร้านนวดเพื่อเสริมความงาม 4 แห่งและหมอนวด 1,930 คน

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ผู้ประกอบการร้านนวดสปา 2 แห่ง, ร้านนวดเพื่อสุขภาพ 66 แห่ง, ร้านนวดเสริมความงาม 4 แห่ง และกำหนดขนาดตัวอย่างหมอนวดด้วยเกณฑ์ร้อยละ 30 (Neuman, 1991:221) ได้ 579 คน

สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยจับสลากและสอบถามความยินยอมตามแบบยินยอมเข้าร่วมโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการสำรวจ ด้วยแบบสอบถาม, เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยแบบสังเกตการณ์และแบบรายงาน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติไคส์แควร์

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์ ช่วงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2562

1.1 วิเคราะห์สถานการณ์ จากฐานข้อมูลเดิมที่มี ซึ่งไม่อยู่ในระบบระบบการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

ประเภท ร้านนวดเพื่อสุขภาพ,ร้านนวดสปา , และร้านนวดเสริมความงาม

1.2 ทีมสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย บุคลากรสาธารณสุข, ชมรมเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ, สมาคมร้านค้า, พาณิชยจังหวัด, ตัวแทนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภท ร้านนวดเพื่อสุขภาพ, ร้านนวดสปา และร้านนวดเสริมความงาม ประชุมปรึกษาหารือ, แล้วกำหนดจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อทำการสำรวจ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ การให้ข้อมูลข่าวสาร การชี้แจงสร้างความเข้าใจ ตระหนักในการบังคับใช้ พ.ร.บ. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559, การแนะนำการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ, แนะนำให้เข้ารับการอบรมมาตรฐานตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ตามสถาบันที่ผ่านการรับรองหลักสูตรการนวดไทย 150 ชั่วโมง, การเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดแสดงผลงานผู้ประกอบการต้นแบบ เป็นต้น ผู้ดำเนินการสำรวจ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 จำนวน 253 คน ครอบคลุมการดำเนินการทุกพื้นที่อำเภอและตำบล

1.3 ดำเนินการเดินสำรวจโดยเคาะประตูบ้าน หรือ Knock doors ในกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อสุขภาพ ทุกแห่งในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ในเดือนวันที่ 19-23 กุมภาพันธ์ 2562

ระยะที่ 2 ออกแบบการจัดการ ช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน 2562

2.1 ออกแบบการจัดการระยะเวลา 1 วัน คือ วันที่ 4 เมษายน 2562 กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรม 300 คน ที่มาร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ผู้ประกอบการเพื่อสุขภาพ หมอนวดไทย และพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ในเขตบริการสุขภาพที่ 7 ประกอบไปด้วย 4 จังหวัด กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ขอนแก่น และร้อยเอ็ด

2.2 กระบวนการประกอบด้วยการคืนข้อมูลผลการสำรวจโดยเคาะประตูบ้าน หรือ Knock doors และรับฟังบรรยายแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ รวมถึงประโยชน์ที่ได้รับหลังจากขึ้นทะเบียน, จัดเวทีเสวนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดแสดงผลงานตัวอย่างสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ทั้ง 3 ประเภท ร้านนวดเพื่อสุขภาพ ร้านนวด สปา และร้านนวดเพื่อเสริมความงามต้นแบบตลอดวัน

2.3 สนับสนุนให้เกิดการจัดตั้งชมรมสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจังหวัดกาฬสินธุ์ รวมถึงการประชุมหารือกำหนดแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการระบบการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2563

ระยะที่ 3 นำการออกแบบไปทดลองใช้ในพื้นที่ และประเมินผล

โดยการนำแนวทางที่ได้จากการจัดเวทีเสวนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในวันที่ 4 เมษายน 2562 มาปรับใช้ให้เหมาะสมในพื้นที่ ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2562 - สิงหาคม 2563

ประเมินผล การเก็บข้อมูลผลการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการสุขภาพ ตามปีงบประมาณเปรียบเทียบตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2560-2563 และเก็บข้อมูลการขึ้นทะเบียนหมอนวดไทยในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ คือ 150 ชม.โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถาบันศึกษาที่ผ่านการรับรองหลักสูตร ในการอบรมหมอนวดไทย 150 ชั่วโมง ประกอบด้วย 1) ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดกาฬสินธุ์ 2) วิทยาลัยสารพัดช่างจังหวัดกาฬสินธุ์ 3) วิทยาลัยเทคนิคจังหวัดกาฬสินธุ์ และ 4) วิทยาลัยการอาชีพห้วยผึ้ง เป็นต้น

ระยะที่ 4 ติดตามผลสะท้อนกลับปรับจนได้แนวทางที่เหมาะสม ช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2563

ด้วยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากความพึงพอใจในการเข้าร่วมการพัฒนาและบริหารจัดการระบบการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จังหวัดกาฬสินธุ์ จากกลุ่มผู้ประกอบการ หมอนวดไทยที่เข้าร่วมกิจกรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเป็นหน่วยฝึกอบรมตามหลักสูตร รวมถึงเอกสารรายงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ได้รับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ เลขที่ KLS.REC.60/2563 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2563

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์การขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

จากฐานข้อมูลเดิม ปี พ.ศ. 2560-2561 สถานประกอบการนวดเพื่อสุขภาพขึ้นทะเบียน 24 แห่ง สถานประกอบการนวดสปา 1 แห่ง สถานประกอบการนวดเพื่อเสริมความงาม 1 แห่ง หมอนวดขึ้นทะเบียนจำนวน 296 คน เมื่อทำการสำรวจฯ ปี พ.ศ. 2562 ในช่วง มกราคม - กุมภาพันธ์ 2562 โดยใช้วิธีเคาะประตูบ้าน หรือ Knock doors ให้ครอบคลุมครบในทุกพื้นที่ ทุกอำเภอในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ และให้ข้อมูลข่าวสาร การชี้แจง สร้างความเข้าใจ ตระหนักในการบังคับใช้ พ.ร.บ. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559, การแนะนำการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ, แนะนำการขึ้นทะเบียนหมอนวดไทย 150 ชั่วโมงที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ผลพบว่า สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภทนวดเพื่อสุขภาพ ได้ทำการขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้นเป็น 54 แห่ง นวดสปา 2 แห่ง สถานประกอบการนวดเพื่อเสริมความงาม 4 แห่ง และหมอนวดไทยเข้ารับการขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้นเป็น 565

คน และตอบรับการเข้าร่วมกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดแสดงผลงานผู้ประกอบการร้านสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้นแบบ ในระยะที่ 2 จำนวน 300 คน

ระยะที่ 2 ออกแบบการจัดการ ช่วงเดือน มีนาคม – เมษายน 2562 ใช้ระยะเวลาจัดประชุมเพื่อออกแบบการจัดการ 1 ครั้ง คือ วันที่ 4 เมษายน 2562 กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ที่ตอบรับเข้าร่วมกิจกรรม 300 คนจากการสำรวจเคาะประตูบ้านกิจกรรมที่จัดเพื่อการออกแบบระบบ คือ เข้าร่วมกิจกรรมรับฟังบรรยาย, เสวนา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เนื้อหาสาระพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ในส่วนที่เกี่ยวข้อง และประชุมหารือกำหนดแนวทางการพัฒนา, บริหารจัดการระบบ และติดตามการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการจัดกิจกรรมแสดงผลงานร้านสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้นแบบในแต่ละประเภท ทั้งสิ้นจำนวน 15 ร้าน และมีการเปิดให้บริการเพื่อสุขภาพ เช่น นวดไทยเพื่อสุขภาพ นวดเท้าเพื่อสุขภาพ ตลอดจนมีการประกวดกิจกรรมลีลาการนวดไทย ฯลฯ ร้านสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่เป็นต้นแบบสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จัดแสดงผลงานตลอดวัน

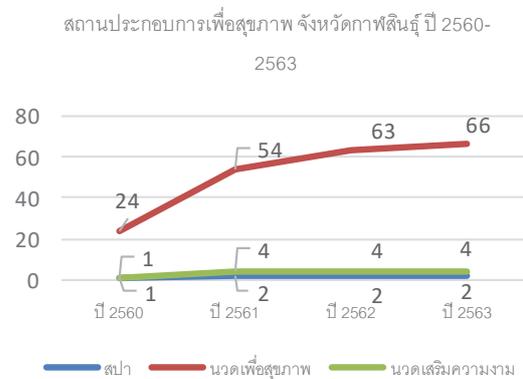
ผลประชุมหารือได้แนวทางการพัฒนา บริหารจัดการระบบการขึ้นทะเบียน และติดตามสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการจัดตั้งชมรมสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จังหวัดกาฬสินธุ์ 1 ชมรม โดยมีคณะกรรมการพัฒนาระบบมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ 25 คน เพื่อกำหนดแผนงานโครงการและระดมงบประมาณสนับสนุนการบริหารจัดการพัฒนาระบบบริการ, ขึ้นทะเบียนและติดตามสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และขับเคลื่อนชมรม ซึ่งมีสมาชิกชมรม 250 คน

ระยะที่ 3 นำการออกแบบไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายแล้ว ประเมินผล

โดยผลจากการจัดตั้งชมรมสถานประกอบการเพื่อสุขภาพดำเนินการจัดประชุมเพื่อขับเคลื่อนพัฒนา, บริหารจัดการระบบการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 6 ครั้งในรอบปี 2562-2563 ที่ผ่านมา ในช่วง 1 พฤษภาคม 2562-24 มีนาคม 2563 มีการดำเนินงานตามแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาชิกชมรมได้มีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมนวดไทย 150 ชม. 2 ครั้ง จัดทำโครงการเผยแพร่ความรู้ในการจัดตั้งชมรมเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ 1 ครั้ง มีสมาชิกในชมรมเพิ่มขึ้นเป็น 350 คน มีการจัดรายการวิทยุชุมชน 6 ครั้ง เพื่อเผยแพร่ผลงานการขับเคลื่อนพัฒนางาน มีการระดมงบประมาณสนับสนุนเพื่อบริหารจัดการ ชมรม 20,000 บาท และสถานประกอบการเพื่อสุขภาพมีการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และขึ้นทะเบียนหมอนวดที่ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 และเชื่อมโยงระบบสารสนเทศข้อมูลข่าวสารกับ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

ส่วนการประเมินผล ได้จากข้อมูลผลการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และการเก็บข้อมูลหมอนวดไทยในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับขึ้นทะเบียน พบว่าสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภทสปา ขึ้นทะเบียน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100, สถานประกอบการร้านนวดเพื่อสุขภาพ ขึ้นทะเบียน 76 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 สถานประกอบการนวดเพื่อเสริมความงาม ขึ้นทะเบียน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 และหมอนวดไทยขึ้นทะเบียนตาม พ.ร.บ. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ 1,146 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งรายละเอียดได้แสดงไว้ในภาพประกอบที่ 1 ดังนี้

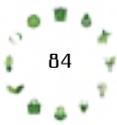

ภาพประกอบที่ 1 ผลการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการสุขภาพ ปี พ.ศ. 2560-2563

ภาพประกอบที่ 2 ผลการขึ้นทะเบียนหมอนวดไทย ในระบบ Online ปี พ.ศ. 2560-2563

ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานในระยะที่ 3 ที่ส่งผลต่อระบบสุขภาพประชาชนในท้องถิ่น ที่แต่เดิมไม่เคยมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลมาก่อน มีรายละเอียดดังนี้คือ

ช่วงพฤษภาคม 2562-มีนาคม 2563 มีผู้มารับบริการในภาพรวม 363 ราย แยกเป็นนัดสปา 51 ราย, นัดเพื่อสุขภาพ 268 ราย และนัดเพื่อเสริมความงาม 44 ราย

ช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ระหว่างวันที่ 25 มีนาคม 2563 - 15 มิถุนายน 2563 งดให้บริการนัดในทุกประเภทในสถานประกอบการสุขภาพ

ช่วงหลังการระบาดของโรคโควิด-19 ระหว่าง 16 มิถุนายน 2563-30 กันยายน 2563 มีผู้มารับบริการในภาพรวม 188 ราย แยกเป็นนัดสปา 14 ราย, นัดเพื่อสุขภาพ 165 ราย และนัดเพื่อเสริมความงาม 9 ราย

เมื่อวิเคราะห์ อัตราการเข้ารับบริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พบว่า ภาพรวม ตั้งแต่ก่อนเกิดการระบาดของโรคโควิด-19 เดือนพฤษภาคม 2562 จนถึงสิ้นเดือนกันยายน 2563 ลดลงร้อยละ 48.21 เมื่อแยกประเภทพบว่า นัดเพื่อเสริมความงาม มีอัตราการตกมากที่สุดคือ ร้อยละ 79.55 รองลงมาคือ นัดสปา ลดลงด้วยอัตรา 72.55 และนัดเพื่อสุขภาพมีอัตราลดลง 38.43

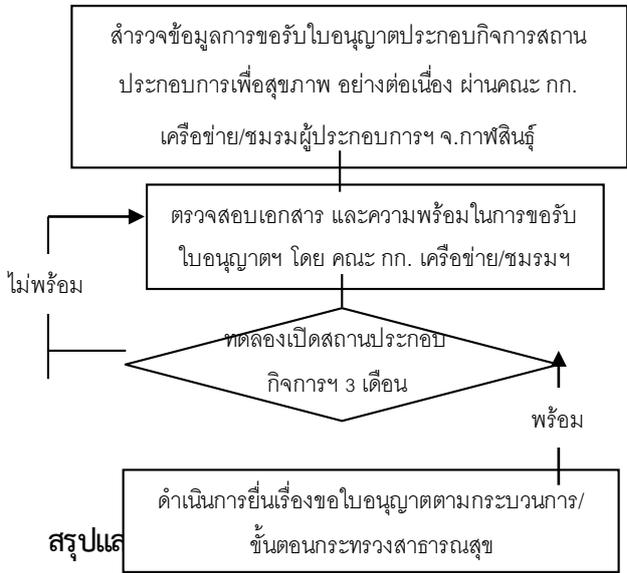
ประเภทของการมารับบริการสุขภาพ ช่วงเดือนพฤษภาคม 2562- มีนาคม 2563 คือ นัดเพื่อสุขภาพประเภทน้ำมัน 154 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.46 นัดเท้า 79 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.48 นัดประคบ 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.06 ตามลำดับ และการมารับบริการสุขภาพ ช่วงหลังการระบาดของโรคโควิด-19 ระหว่าง 16 มิถุนายน 2563 - 30 กันยายน 2563 คือ นัดประคบ 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.74 นัดเท้า 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.19 นัดเพื่อสุขภาพประเภทน้ำมัน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.43. และอบไอน้ำ 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.64 ตามลำดับ ทั้งนี้ ชมรมฯ ได้ส่งเสริมให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ทุกแห่งเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 และส่งเสริมให้มีที่ กะบังในการดูแลสุขภาพให้ผู้มารับบริการเลือกใช้บริการที่หลีกเลี่ยงการสัมผัสที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19, ใส่หน้ากากป้องกัน และล้างมือด้วยแอลกอฮอล์ก่อนและหลังให้บริการ

ระยะที่ 4 ติดตามผลสะท้อนกลับปรับจนได้แนวทางที่เหมาะสม เดือนกรกฎาคม-กันยายน 2563

พบว่าจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม ความพึงพอใจในการเข้าร่วมการพัฒนาและบริหารจัดการระบบการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จังหวัดกาฬสินธุ์ จากคณะกรรมการชมรม 25 คน และระดับอนุกรรมการ จำนวนภาพรวมอำเภอ จำนวน 52 คน รวม 77 คน ปรากฏว่ามีความพึงพอใจในภาพรวม ระดับมาก 52 คน คิดเป็นร้อยละ 67.54 พึงพอใจในระดับปานกลาง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 32.46 ส่วนผู้ประกอบการเพื่อสุขภาพ 69 คน มีความพึงพอใจในภาพรวม ระดับมาก 57 คน คิดเป็นร้อยละ 82.61 พึงพอใจในระดับปานกลาง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 ส่วนสมาชิกชมรม 350 คน มี

ความพึงพอใจในภาพรวม ระดับมาก 311 คน คิดเป็นร้อยละ 88.85 และพึงพอใจในระดับปานกลาง 39 คน คิดเป็นร้อยละ 11.15 เป็นต้น นอกจากนี้พบว่า สรุปผลการประชุมคณะกรรมการชมรม ได้รับการรับรองจากสมาชิกชมรม มากกว่าร้อยละ 70 จำนวน 5 ใน 6 ครั้งของการประชุมขับเคลื่อนพัฒนาและบริหารจัดการระบบการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จังหวัดกาฬสินธุ์ สุดท้ายจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ ทบทวนปรับปรุง แก้ไข แนวทางการบริหารจัดการ ดำเนินงานและติดตามสถานประกอบการสุขภาพเพื่อสุขภาพ ได้บทสรุปจัดทำรูปแบบผ่าน ระบบ file electronic ให้กับคณะกรรมการและสมาชิกทุกคนได้รับทราบอย่างทั่วถึงกัน และเผยแพร่ ให้บุคคลที่สนใจนำไปใช้โดยสาธารณะ

แนวทางการบริหารจัดการ ดำเนินงานและติดตามสถานประกอบการสุขภาพเพื่อสุขภาพ จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ.2564

สรุปและระยะที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์ ด้วยการสำรวจการที่เรียกว่า knock doors เพื่อสำรวจข้อมูล การให้ข้อมูลข่าวสาร การชี้แจง สร้างความเข้าใจ ตระหนักในการบังคับใช้ พ.ร.บ. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 และการแนะนำการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนี้ สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแนวทางการป้องกันและควบคุม โรคชิกุน กุนยา อ่าเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชที่ได้จัดกิจกรรมเคาะประตูบ้านเพื่อกระตุ้นการตื่นตัวเพื่อการป้องกันโรคไข้เลือดออก ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ คือทำให้เกิดการรณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายอย่างครอบคลุมกว้างขวางในพื้นที่ (สุปรีชา แก้วสวัสดิ์ และคณะ, 2556) เช่นเดียวกับการศึกษาเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมการอ่านเชิงรุกแบบเคาะประตูบ้าน (Door to Door) ให้กับประชาชนวัยเด็ก ก่อนวัยเรียน วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุในจังหวัดพะเยาเพื่อการ

เข้าถึงหนังสือที่ต้องการและสนใจ และส่งเสริม พฤติกรรมการอ่านหนังสือ (พัชรวิ ศรีสังข์, 2556)

ระยะที่ 2 ออกแบบการจัดการด้วยการจัดให้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในชุมชนต่อการสร้างเสริมสุขภาพ ผู้สูงอายุแบบองค์รวมให้กับผู้สูงอายุในชุมชนชนบทของจังหวัดพะเยา ซึ่งได้ กำหนดให้ทุกกระบวนการมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ปรับแก้ไขกระบวนการให้เหมาะสมอยู่เสมอ (เกษแก้ว เสียงเพราะ และคณะ, 2561) ส่วนการจัดตั้งชมรมสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน และกำหนดมาตรฐานการขึ้นทะเบียน ด้วยการตรวจสอบข้อมูลตามแบบตรวจสอบเอกสารคำขอรับใบอนุญาตขอขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ตาม พ.ร.บ. ปี พ.ศ. 2559 สอดคล้องกับ ผลการศึกษา เรื่อง การศึกษาแนวทาง มาตรการ และ ข้อเสนอแนะทางกฎหมายเพื่อใช้กำกับธุรกิจ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพในประเทศไทย ที่ได้เสนอแนะแนวให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างเคร่งครัด และพัฒนามาตรฐานการบริการของสถานประกอบการในประเทศให้เข้าสู่มาตรฐาน, ออกมาตรการเพิ่มเติมเพื่อที่จูงใจผู้ประกอบการปรับปรุง มาตรฐานของตนเองให้ดีขึ้น (ฉันท ครุชกุล, 2555)

ระยะที่ 3 การปรับใช้ให้เหมาะสมในพื้นที่ โดยผลจากการจัดตั้งชมรมเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ดำเนินการจัดประชุมเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาและบริหารจัดการระบบการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ สมาชิกชมรมมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการอบรม, จัดทำโครงการเผยแพร่ความรู้ในการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ, มีสมาชิกในชมรมเพิ่มขึ้น, มีการจัดรายการวิทยุชุมชน เพื่อเผยแพร่ผลงานการขับเคลื่อนพัฒนา, มีการระดมงบประมาณสนับสนุนเพื่อบริหารจัดการชมรม และสถานประกอบการเพื่อสุขภาพมีการขึ้นทะเบียน ด้วยการตรวจสอบข้อมูลตามแบบตรวจสอบเอกสารคำขอรับใบอนุญาตขอขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ซึ่งกระบวนการดำเนินการดังกล่าว สอดคล้องกับ ผลการศึกษา เรื่อง แนวทาง มาตรการ และ ข้อเสนอแนะทางกฎหมายเพื่อใช้กำกับธุรกิจ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพในประเทศไทย (ฉันท ครุชกุล, 2555) และตามคู่มือแนวทางดำเนินงานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ(กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2560) อีกทั้งแนวทางการบังคับใช้กฎหมายนั้นก็ดียิ่ง ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2559)

ระยะที่ 4 ประเมินผลสถานประกอบการสปา ขึ้นทะเบียน, สถานประกอบการร้านนวดเพื่อสุขภาพ ขึ้นทะเบียน,

สถานประกอบการนวดเพื่อเสริมความงาม การขึ้นทะเบียนหมอนวด ตาม พ.ร.บ. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ซึ่งกระบวนการดำเนินการและผลลัพธ์ดังกล่าว สอดคล้องกับ ผลการศึกษา เรื่อง แนวทาง มาตรการ และ ข้อเสนอแนะทางกฎหมายเพื่อใช้กำกับธุรกิจ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพในประเทศไทย (ฉันท ครุชกุล, 2555) และผลการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการสปาของผู้ใช้บริการในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี (สุวรรณ กองกุด, 2562)

ระยะที่ 5 ติดตามผลสะท้อนกลับปรับจนได้แนวทางที่เหมาะสม พบว่า มีการสรุปผลการประชุมคณะกรรมการชมรม และเผยแพร่ผลงานการขับเคลื่อน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว ได้ สอดคล้องกับผลการศึกษา เรื่อง ผลการใช้บันทึกเชิงสะท้อนคิด ที่มีต่อพฤติกรรมของผู้สอนและผู้เรียนในชั้นเรียนวิจัยการศึกษา: การศึกษาวิจัยเชิงทดลองแบบผสมวิธี ที่ได้กล่าวว่า การบันทึกเชิงสะท้อนคิดช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ในปัญหาตนเอง นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงด้วยตนเอง (Self-improvement) และรับรู้ถึงความรู้สึกลับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่นกัน (กฤษณา ขำปากพลี, 2558)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ ในทุกๆ ระยะดำเนินการ และแยกจำนวนหมอนวดไทยตามประเภทของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพแต่ละประเภท

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรเพิ่มเติมประเด็นการเฝ้าระวังความเสี่ยงในการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ผิด ประเภท และการส่งเสริมกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพให้ได้ระดับพรีเมียม ในภาพรวมของประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้เพราะได้รับความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ เป็นอย่างดี จากเครือข่ายพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกอำเภอ ชมรมเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพทุกคน ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่ทุกคนในกลุ่มงานที่ให้การสนับสนุน เอื้อเฟื้อ อำนวยความสะดวก และร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหารทุกระดับที่ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- Department of health service support.Health Establishments Act (2016). Ministry of public health. 2016.
- Department of health service support.Ministry of public health. Guidelines for the establishment of health establishments. Genesis Media com. 2017.
- Kritsanakhompakphli. Effects of reflective journal writing on instructor's and students' behaviors in educational research class: A mixed methods experimental research.An online journal education, 2015; Vol.10(4):154-167
- KatekaewSeangpraw, Nisaratauttama, Prakasit Tonchoy, SaifonPudpong. Model Development of Community Participation in Holistic Health Promotion for the Elderly in a Rural Area, Phayao Province. Journal of Public Health. 2018;48(2). Kalasin Province.Summary of operating results. Kalasin Province Office.2015.
- Khanatkruthakul. Study on Legal Guidance, Measures and Recommendation for Regulating Health Business in Thailand.The Secretariat of the Senate. 2012.
- PatchareeSrisung. A Promoting Model of Forwardly Door-to-Door Reading to Preschool Child, working People and People in Phayao Province.Journal of Social Srinakharinwirot.2013; 16(abstract)
- Kalasin provincial public health office.Summary of 1st civil service performance 2018. Public Health Strategy Group,Kalasin provincial public health office. 2017.
- Kalasin provincial public health office.Summary of 2nd civil service performance 2018. Public Health Strategy Group,Kalasin provincial public health office. 2018.
- SupreechaKaewsawat, SarodhPetmanee, NatthapongChantamas. Participation in Chikungunya Disease Prevention in Thakhuen sub-district, Tha-Sala District, Nakhon Si Thammarat Province. Journal of Health Science.2013; 22(6): 957-961.
- Suwana Kongkut. MARKETING MIX FACTORS AFFECTING THE DECISION MAKING TO SELECT USING SPA SERVICES IN PATTAYA. CHONBURI PROVINCE. Master of Business Administration Program, Suvarnabhumi Institute of Technology, Thailand.